ONOMASTIC REPRESENTATIONS OF WOMEN IN PAINTING

Anamaria Paula Mădăras

PhD Student, Technical University of Cluj-Napoca – Baia Mare Northern University Center

Abstract: Women have been either criticized or idealized over time, but they have always represented a source of inspiration for painters. The artistic reflection of the feminine image in painting suggests the way in which women have been perceived over centuries. The aim of the present work is to identify and explain the various onomastic representations of women depicted by a number of painting titles.

Thus, we will take into consideration the dynamics of feminine proper names both in Romanian and international painting. The theoretical approach of the study is interdisciplinary, being promoted at the same time by sociolinguistics, pragmatics and anthroponymy.

In order to fulfill our objectives, the present work will make use of a corpus of painting titles from on-line sources: blogs and websites of famous museums.

Key-words:onomastic, painting titles, semantics, anthroponyms, women in art.

Femeia a fost, de-a lungul timpului, fie blamată, fie idealizată, dar a constituit mereu o sursă de inspirație pentru artiștii plastici. *Imaginarul* despre femei este în general dual, „pe de o parte divinizarea ei, muză pentru poeți și salvatoarea celor aflați în suferință, iar pe de alta, demonizarea ei într-un proces sempitern de reproducere a parabolei biblice legate de rolul nefast al Evei” (Ciupală 2003: 103).

Multă vreme femeia a rămas un *simbol*, ea nu a fost obiectul valorizării (vezi Maria Platon 2009: 14), fiind*destinată familiei, casei*(vezi Stéphane Michaud 2000: 106).

Portretul reflectat în pictură ne transmite multe despre felul în care au fost percepute femeile de-a lungul timpului. Contextul social-istoric, mișcarea artistică a epocii respective au influențat modul de a le distinge. Imaginea acesteia a fost redată în pictură prin diverse procedee artistice, în funcție de viziunea fiecărui pictor. „Apartenența culturală a individului, gradul de instrucție, temperamentul, credințele și valorile, simțul

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, ISBN: 978-606-8624-03-7

BDD-V3986 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:57:28 UTC)

estetic al acestuia au un rol decisiv" (Felecan D. 2015: 18) în crearea și structurarea titlurilor în care ipostazele onomastice ale femeii sunt prezente. Toți acești factori, care se pot observa foarte bine din punct de vedere diacronic, se răsfrâng în opțiunea denominativă a pictorilor.

Personajele umane se pot încadra în ceea ce numim pictură figurativă[1]. Evoluția lor este una semnificativă: în neolitic se picta pe stânci, în peșteri; picturile grecești sunt realizate pe perete[2] sau pe vase de ceramică; interiorul caselor romane[3] este pictat *după modele grecești*; reprezentări figurative regăsim și în pictura bizantină[4] a căror influențe se resimt până spre secolul al XIII-lea. Chipul feminin cel mai reprezentativ care a dominat pictura este cel al Fecioarei Maria[5]. Imaginea înfățișată este asemănătoare oricărei altei femei, dar o recunoaștem în *virtutea unei convenții*, de *sorginte culturală* (vezi Umberto Eco 2003: 205-206). Pictorii au *sublimat* elementul *modern*, au pus în evidență „acest amestec de forță și de durere, de suveranitate și de inexprimabil" (Clément 2001: 80).

Goticul italian a dat un nou sens *limbajului figurativ*. Perioada cuprinsă între secolele al XIII-lea și al XVII-lea era una propice contractelor de comandă[6]. A fost epoca marilor cereri de portrete ale unor mari personalități ai vremii. Pictorul nu mai era „ținut între limitele unor norme precise de către autoritatea religioasă" (Chastel 2000: 232). Portretul devine un *blazon.* Renașterea italiană[7] este cea care pune *omul în centrul preocupărilor sale*, femeia ocupând un loc *privilegiat* în special în *domeniul artei* și *al gândirii* (vezi Simone de Beauvoir I 1998: 168).

Femeia *domină* compozițiile sub diverse *personaje* și *divinități* inspirate din *mitologie*[8]: Venus, Andromeda, Diana, etc. Încă din secolul al V-lea se remarcă o preocupare acordată *trupului feminin*[9], nudul fiind o altă ipostază a femeii în tablouri[10].

[1] Este acea pictură „care asamblează într-o anume ordine linii și culori pe o suprafață, în scopul de a crea un întreg capabil de o existență estetică și care în plus se referă la obiecte identificabile, reale sau ireale, formând subiectul: femei, stânci, îngeri, himere" (Berger 1975: 126).
[2] *Femeile au fost reprezentate de artiștii greci, „fie ieșind din caracterul sexului lor, sau arătându-le peste măsură de inimoase ori de crude" (Winckelmann II 1985: 189).*
[3] *Pictura romană era una „de gen" sau de peisaj (vezi Drimba III 1997: 315-316).*
[4] *„Originea icoanelor trebuie căutată în regiunile Siriei, Egiptului și Palestinei, unde probabil că din sec. III chiar începuseră să fie venerate efigiile unor martiri sihaștri și episcopi: apoi, icoane reprezentându-l pe Hristos, Fecioara și diverși sfinți" (Ibidem IV p. 350).*
[5] *Cultul zeiței Isis a fost înlocuit cu cel al Maicii Domnului, începând cu secolul al IV-lea (vezi Grămadă 2003: 44).*
[6] *Ca tehnică de lucru, pictura în ulei a fost revelația acestei perioade.*
[7] *„Este o epocă a individualismului care se arată propice înfloririi tuturor personalităților puternice, fără deosebire de sex" (Simone de Beauvoir I 1998: 133).*
[8] https://renaissancedunu.wordpress.com/2014/04/15/levolution-de-la-representation-de-la-femme-durant-la-renaissance/ (accesat în 27. 04. 2016).

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, ISBN: 978-606-8624-03-7
BDD-V3986 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:57:28 UTC)

De-a lungul timpului, imaginea asupra acesteia se schimbă, ea reprezintă «moins une idée allégorique et davantage une forme réelle; les peintres mettent l'accent sur sa personnalité propre» (http://pixeltravelling.free.fr/travaux-ejcm/communication/pdf/Evovultion-image-femme.pdf).

Dacă în veacurile precedente[11] predominau sfintele, personajele mitologice și nobilele timpului, în secolele XIX și XX, concepte precum femeie, odaliscă, țărancă[12] sunt des utilizate.

Femeia[13] a fost muza principală și sursa marilor capodopere. În unele cazuri, între artist și reprezentarea acesteia în pictură a existat o poveste de iubire. Dintre cele mai cunoscute amintim: Marie-Therèse Walter, Dora Mara Fernande Olivier**,**Marcelle Humbert, cunoscută ca Eva Gouel (Picasso), Gabrielle Münter și Peggy Guggenheim (Kandinsky), Victorine Meurent (Manet), Frida Kalho (Diego Riviera), Christine (Van Gogh), Gala (Salvador Dali), Caroline (Giacommetti)[14]. Multe dintre acestea erau artiste care nu s-au putut afirma în artă decât după moartea marilor pictori. Dora Maar, Gabrielle Münter, Frida Kalho au trăit mereu în umbra soților/ amanților[15].

Obiective

În prezenta comunicare, ne propunem să identificăm și să explicăm diversele ipostaze onomastice ale femeii, reflectate în pictură; astfel, vom avea în vedere, pe de o parte, spațiul artistic românesc, pe de altă parte, dinamica numelor de femei din pictura internațională.

Cercetarea va aborda aspectul onomastic, semantic și etimologic al numelor de femei din pictură.

---

[9] „Primul studiu de nud pozând în fața unui pictor este poate acel desen de Dürer, datat 1493, reprezentând o tânără femeie în picioare" (Ariès, P., Duby, G. IV 1995: 322).
[10] *„Acele Venus ale lui Tițian sunt, în același timp, o idealizare a corpului feminin și a pornografiei de elită. Femeile care fac baie, pictate de școala de la Fontainebleau, întruchipează o anumită sensibilitate umană" (Ibidem V p. 280).*
[11] *Până prin secolul al XVIII-lea.*
[12] *În pictura românească, vezi lucrările lui Nicolae Grigorescu. În pictura franceză, vezi lucrările lui Jean-François Millet și Jean-Baptiste Camille Corot. Aceștia din urmă, împreună cu Théodore Rousseau formează grupul Școlii de la Barbizon.*
[13] *Aceasta era ori model, ori soție sau amantă.*
[14] http://eclaircie.canalblog.com/archives/2012/04/27/24114403.html *(accesat în 20.04.2016).*
[15] http://lepetitrenaudon.blogspot.ro/2011/08/femmes-en-peinture-le-xxeme-et-apres.html *(accesat în 18.04. 2016)*

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, ISBN: 978-606-8624-03-7

BDD-V3986 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:57:28 UTC)

Corpus

În vederea realizării obiectivelor propuse vom apela la un corpus alcătuit din nume de tablouri preluate din mediul online: bloguri, site-uri ale unor mari muzee.

Precizări terminologice

Accepții ale termenului

Tabloul, ca exponent al spațiului artistic, constituie prin titlul său un *prag* în înțelegerea imaginii picturale, o *punte* de legătură între emițătorul (producătorul) și receptorul (interpretul) actului verbal.

Asemenea unui brand, pictura este un semn sau un simbol, având rolul de a se diferenția de celelalte printr-o serie de *descripții definite,* cu scopul de a evoca, de a transmite ceva. Vizual, aceasta nu doar că interacționează cu cei din jur, dar identifică artistul, prin maniera sa de lucru și curentul artistic[16] din care face parte.

Titlul unei opere de artă este un *nume propriu* care apare ca un fel de *etichetaj,* marcă de *identificare,* având proprietatea de a *uniciza,* «qui s'interprète généralement comme une relation de désignation ou de dénomination» (Bosredon 1997: 20).

Vaxelaire definește[17] numele propriu ca o *desemnare* a unui *individ particular.* «Tout nom qui désigne un individu particulier dans un énoncé, quelle que soit sa nature (une personne, un objet, un événement, etc.) sera donc considéré comme un nom propre» (Vaxelaire 2005: 15).

Numele propriu poate avea o *conotație* și o *denotație,* «en tant que signe qui communique une certaine signification, le NP révèle à traversl'étiquetage ce qu'on pourrait appeler la dimension *sémio-linguistique*» (Munteanu M. 2011: 563).

Sensul numelui propriu a preocupat diverși teoreticieni, unii considerând că *numele proprii pot avea un înțeles* (vezi *teoria referenței descriptive* la Frege și Russel), alții fiind de părere că *numele proprii nu au un sens* (vezi teoria lui Mill).

În acord cu Kerstin Jonasson, *funcția cognitivă fundamentală* a numelui propriu va fi «de nommer, d'affirmer et de maintenir une individualité» (Jonasson 1994: 17)

[16] *Prin semnele, simbolurile, tușele, culorile folosite.*
[17] *Definiție veche preluată din filosofia stoică.*

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, ISBN: 978-606-8624-03-7

BDD-V3986 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:57:28 UTC)

Repere aplicative

În structura lingvistică a numelor de tablouri, subcategoria numelor de femei, se pot identifica, în acord cu Felecan D. (2011: 64):

– *o componentă generică,* identificabilă în titlurile denominative de genul: *Portret de femeie* (Ipolit Strâmbu), *Portret de fată* (Ion Theodorescu-Sion), *Cap de țărancă* (Nicolae Grigorescu), *Portret de bătrână* (Anton Chaldek), *Femeie scriind* (Theodor Aman), *Nud* (G. Tattărescu), *Femeie* (Femme, Jean Arp), *Nud șezând* (Alexandru Ciucurencu), *Portretul unei doamne* (Dimitrie Berea) și

– *o componentă specifică* având o funcție *diferențiatoare: Maria Maiorescu* (Constantin Lecca), *Safta Costachi Talpan* (Eustație Altin), *Léda, Salomée* (Gustave Moreau).

Din punct de vedere *onomastic*, numele sunt formate din:

– prenume (± determinanți):

Olympia (Edouard Manet), *Antonia* (Amadeo Modigliani), *Galatée, Salomée, Léda* (Gustave Moreau), *Médée* (Eugène Delacroix), *Velléda, Haydée* (Jean-Baptiste Camille Corot), *Mona Lisa* (Leonardo da Vinci), *Leda și lebăda* (*Leda con la cigne*, Paolo Veronese), *Lorica cu crizanteme* (Ștefan Luchian), *Eva* (*Eve*, Odilon Redon), *Mărioara* (Ștefan Luchian);

– (± determinanți) + prenume + nume:

Moșiereasa Ana Balș (Niccolo Livaditti), *Logofeteasa Maria Dudescu*, *Hătmăneasa Maria Cantacuzino* (Mihail Topler), *Manuela Goicoechea y Galarza* (Francisco de Goya), *Johanna Staude*, *Fritza Riedler, Emilie Flöge* (Klimt), *Portretul Dorei Maar* (*Portrait de Dora Maar*, Pablo Picasso), *Aristia Aman* (Theodor Aman);

– antroponim/ nume + funcție/ poziție socială + toponim:

Marie-Antoinette, regina Franței (*Marie-Antoinette, reine de France*, Jean-Baptiste André Gautier d'Agoty), *Jeanne de Albret, regină a Navarrei* (*Jeanne d' Albret, reine de Navarre*, François Clouet) *Marguerite de Valois, regină a Franței*, *«regina Margot»* (*Marguerite de Valois, reine de France, «la reine Margot»,* François Clouet), *Sfânta Ecaterina din Alexandria* (*Santa Caterina d'Alessandria*, Raphaël), *Elizabeta a Franței* (*Elisabeth de France*, Frans Pourbus, le Jeune), *Spălătorese din Bretania* (Alexandru Ciucurencu), *Țigancă de la Ghergani* (Nicolae Grigorescu);

– etnonime (± determinanți):

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, ISBN: 978-606-8624-03-7

BDD-V3986 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:57:28 UTC)

Tahitiana (*La Tahitienne*, Paul Gauguin), *Tahitiene așezate într-un peisaj* (*Tahitiennes assises dans un paysage*, Paul Gauguin), *Dansatoare spaniole* (*Danseuses espagnoles*, Marie Laurencin), *Turcoaică* (Iosif Iser), *Spălătorese bretone* (Rodica Maniu), *Sălișteancă* (Lucia Demetriade Bălăcescu), *Amazoana* (Ștefan Luchian), *Țărancă franceză în vie* (Nicolae Grigorescu), *Portretul unei colombine* (Iosif Iser), *Venețiană* (*Putana*, Nicolae Tonitza) *Trei femei bretone* (Elena Popea);

– teonime:

Diana (*Diane*, Simone Vouet), *Minerva și Muzele* (*Minerve et les Muses*, Jacques Stella), *Nașterea lui Venus* (*La nascita de Venere*, Sandro Botticelli);

– hagionime (± determinanți):

Fecioara între stânci (*Vergine delle Rocce*, Leonardo da Vinci), *Fecioara cu strugure* (*La Vierge à la grappe*, Pierre Mignard), *Fecioara, Pruncul Iisus și Sfânta Anacu mielul* (*Sant'Anna, la Vergine e il Bambino con l'agnellino*, Leonardo da Vinci), *Fecioara cu Pruncul susținut de un înger* (*Madonna col Bambino e angelo*, Sandro Botticelli), *Sfânta Barbara* (*Santa Barbara*, Francisco de Goya y Lucientes);

Din punct de vedere *semantic*, antroponimele/ numelede femei aparțin unor domenii variate, acestea pot desemna:

– o trăsătură fizică:

Blonda (*La blonde*, Odilon Redon), *Tânără creolă* (*Jeune créole*, Paul Gauguin), *Portretul unei negrese* (*Portrait d'une négresse*, Marie-Guillemine Benoist), *Portretul femeii cu părul roșu* (Corneliu Baba);

– starea:

Olga gânditoare (*Olga pensive*, Pablo Picasso), *Femeia care plânge* (*La femme qui pleure*, Pablo Picasso), *Visătoarea* (*La songeuse*, Marie Laurencin), *Rugătoarea* (*La suppliante*, Pablo Picasso), *Curioasa* (*La gitane*, Kees Van Dongen), *Îndurerata* (Nicolae Tonitza), *Femeie pe gânduri* (Theodor Pallady);

– statutul social/ ocupația:

Moșiereasa Ana Balș (Niccolo Livaditti), *Logofeteasa Maria Dudescu, Hătmăneasa Maria Cantacuzino* (Mihail Topler), *Maria-Antoaneta, regina Franței* (*Marie-Antoinette, reine de France*, Jean-Baptiste Andre Gautier d'Agoty), *Odalisca* (Samuel Mützner), *Dantelăreasa* (*Die Spitzenklöpplerin*,Johannes Vermeer),

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, ISBN: 978-606-8624-03-7

BDD-V3986 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:57:28 UTC)

Curtezană(Corneliu Baba), *Bacantă* (George Demetrescu Mirea), *Fata patronului* (*La fille du patron*, Paul Gauguin);

– o parte a corpului:

Cap de femeie (*Tête de femme*, Pablo Picasso), *Bust de femeie* (*Buste de femme*, Pablo Picasso), *Cap de țărancă*, *Portret de tânără*, *Profil de fată* (Nicolae Grigorescu), *Femeie cu mâinile împreunate* (*Femme aux maines jointes*, Pablo Picasso), *Femeie cu ochii albaștri* (*Donna dagli occhi azzurri*, Amedeo Modigliani);

– vestimentația/ accesorii:

Fata cu cercel de perlă(Meisje met de parel, Johannes Vermeer), *Portretul doamnei Paul Guillaume cu pălărie mare* (*Portrait de madame Paul Guillaume au grand chapeau*, Andre Derain), *Portretul Baroanei Gourgaud cu voal Negru* (*Portrait de la Baronne Gourgaud à la mantille Noire*, Marie Laurencin), *Țărancă cu maramă* (Nicolae Grigorescu), *Femeia cu mască* (Mihail Teișanu), *Femeie cu umbrelă*, *Femeie cu pălărie* (Nicolae Vermont), *Fata cu pălărie roșie* (Arthur Segal), *Fata cu bluză albă* (Camil Ressu), *Portret de femeie cu rochie albastră* (Anton Chladek), *Doamna cu voal* (Nicolae Tonitza), *Frumoasa cu guler alb* (*Bella au col blanc*, Marc Chagall);

– culoarea:

Femeie în verde (Kimon Loghi), *Interior de atelier cu femeie în alb* (Gh. Petrașcu), *Fată în albastru* (Francisc Șirato), *Fată în roșu* (Ion Theodorescu-Sion), *Femeie în fotoliu albastru* (Theodor Pallady), *Femeie în roz pe malul mării* (Gh. Petrașcu), *Femeie în gri* (Alexandru Ciucurencu);

– flori:

Femeie cu orhidee (*La femme à l'orchidée*, Edgar Maxence), *Gabriela cu trandafir* (Gabrielle à la rose, Auguste Renoir), *Femeie cu crizanteme* (*Femme avec crysanthèmes*, Edgar Degas), *Lorica cu crizanteme* (Ștefan Luchian);

– fructe:

Eva cu mărul în mână, (Eve con la mela in mano, Correggio), *Fecioara cu strugure* (*La Vierge à la grappe*, Pierre Mignard);

– evenimente biblice:

Salomea primește capul sfântului Ioan Botezătorul (*Salomè con la testa di Giovanni Battista*, Bernandino Luini), *Moartea Safirei* (*La mort de Saphira*, Nicolas Poussin), *Adam și Eva izgoniți din Paradis* (*Adam et Eve chasées du Paradis*, Marc Chagall);

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, ISBN: 978-606-8624-03-7

BDD-V3986 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:57:28 UTC)

– relații familiale:

Cele două verișoare (*Les Deux cousines*, Antoine Wateau), *Nepoata pictorului* (*La nièce du peintre*, André Derain), *Două surori* (Nina Arbore), *Doamna Josse Bernheim-Tânără și fiul său Henry* (*Mme Josse Bernheim-Jeune et son fils Henry*, Auguste Renoir), *Anica Manu cu copilul* (Constantin David Rosenthal), *Fetița hangiului* (Nicolae Grigorescu);

– starea civilă:

Soția artistului (Arthur Segal), *Văduva* (*La veuve*, Georges Paul François Laugée);

– sportive:

Dansatoarea (La danseuse, Marc Chagall), *Fată cu tablă de șah* (Alexandru Ciucurencu), *Înotătoarele* (*Les nageuses*, Pablo Picasso);

– animale:

Leda și lebăda (*Leda col cygno*, Veronese), *Femeie cu cățelul în parc* (Theodor Aman), *Portret de femeie cu câine* (Theodor Aman);

– instrumente muzicale:

Fata cu tamburină (Gh. Tătărescu), *Pianista* (Nicolae Vermont), *Fată cu chitară* (Alexandru Ciucurencu);

– vârsta:

Portret de tânără (Aurel Băeșu), *Portret de bătrână* (Constantin Lecca), *Fetița hangiului* (Nicolae Grigorescu), *Femeie tânără cu tavă* (Nicolae Vermont), *Catherine de Médicis tânără* (*Catherine de Médicis jeune*, Lyon Corneille);

– nume/ titluri literare:

Miorița (Ion Theodorescu-Sion), *Anna Karenina* (Flamina Carloni), *Regina nopții*, (*La reine de la nuit*, Marc Chagall);

– corpuri cerești:

Pamina (Marc Chagall), *Velléda* (Jean-Baptiste Camille Corot), Ceres (*Cérès*, Jean-Antoine Watteau).

Din punct de vedere *etimologic*, numele de tablouri reprezentând femeia au la bază denumiri străine, iar limbile cel mai des întâlnite sunt:

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, ISBN: 978-606-8624-03-7

BDD-V3986 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:57:28 UTC)

– franceza: *Lettre d'amour* (Ipolit Strâmbu[18]), *Fille qui crochette*, *Femme à la perruche*(Auguste Renoir[19]);

– greaca: *Pasiphaé*, *Léda, Galatée* (Gustave Moreau[20]), *La Gitane* (Kees Van Dongen[21]);

– latina: *Salve Regina*, *Mater Dolorosa* (Giovanni Battista Salvi[22]), *Mater Dolorosa* (Jules Emmanuel Valadon[23]);

– engleza: *Arranging The Irises* (Edwin Harris[24]), *The Rose Girl* (Emile Vernon[25]);

– germana: *Alte frau*, *Freundinnen* (Klimt[26]);

– italiana: *Mona Lisa* (Leonardo da Vinci[27]), *Putana* (Nicolae Tonitza[28]);

– spaniola: *Infanta* (Eustațiu Stoenescu[29]), *Maja desnuda*, *La Maja Vestida* (Francisco de Goya y Lucientes[30]);

– tahitiana: *Merahi metua no Tehaamana*, *Vahine no te vi*, *Arearea* (Paul Gauguin[31]);

Concluzii

Imaginea femeii reflectată în titlurile tablourilor se diversifică odată cu evoluția societății, „odată cu modificarea mentalității actanților onomastici" (Felecan O. 2011: 257).

[18] *Pictor român (1971-1934), reprezentant de seamă al picturii moderne românești.*
[19] *Pictor francez (1841-1919), creator al curentului impresionist.*
[20] *Pictor francez (1926-1898), important reprezentant al simbolismului în pictură. Tablourile sale sunt inspirate din mitologia greco-romană.*
[21] *Pictor francez (1877-1968), de origine olandeză, membru al mișcării expresioniste.*
[22] *Pictor italian (1609-1685), cunoscut în special pentru temele sale religioase.*
[23] *Pictor de naționalitate franceză (1826-1900).*
[24] *Pictor englez (1855-1906).*
[25] *Pictor francez (1872-1919), a pictat în special chipuri de copii și femei.*
[26] *Pictor simbolist austriac (1862-1918).*
[27] *Reprezentant de seamă al Renașterii italiene (1452-1519), a folosit pentru prima dată procedeul de pictură sfumato (transpunerea mai multor straturi translucide de culoare). „Spirit universalist: pictor, sculptor, arhitect, muzician, inginer, inventator, anatomist, geolog, cartograf, botanist și scriitor, Leonardo da Vinci este considerat adesea cel mai de seamă geniu din întreaga istorie a omenirii" https://ro.wikipedia.org/wiki/Leonardo_da_Vinci (accesat în 29.04.2016).*
[28] *Pictor român (1866-1940), în expoziția Grupului celor Patru din 1926, portretul nostru este prezentat drept „Studiu pentru Putana" http://www.artmark.ro/nicolae-tonitza-venetiana-putana.html (accesat în 30.04.2016).*
[29] *Pictor român (1884-1957), cunoscut ca fiind un „portretist virtuos".*
[30] *Pictor spaniol (1746-1828), Maja desnuda și La Maja Vestida sunt picturi realizate pentru premierul Manuel Godoy, prima dintre acestea este una dintre cele mai renumite picturi și printre puținele nuduri din pictura spaniolă https://ro.wikipedia.org/wiki/Francisco_de_Goya (accesat în 29.04.1026).*
[31] *Pictor postimpresionist francez (1848-1903), picturile Merahi metua no Tehaamana, Vahine no te vi, Arearea fac parte din perioada în care a fost plecat în Tahiti (1891), având drept modele femei indigene.*

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, ISBN: 978-606-8624-03-7
BDD-V3986 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:57:28 UTC)

Întruchipare a frumuseții și iubirii, femeia exprimă deopotrivă bunătate, milă, senzualitate, fragilitate, delicatețe. O vedem proiectată în titlurile operelor de artă sub diverse denumiri.

În perioada Renașterii, o mare parte a tablourilor au o funcție *individualizatoare,* iar cu cât ne îndreptăm spre epoca modernă, contemporană, titlurile tablourilor devin tot mai *generice*. Astfel, concepte precum *odaliscă, regină, madonă, Fecioara Maria* sunt utilizate foarte puțin, ele regăsindu-se într-un număr foarte mare în secolele anterioare.

Spre deosebire de sistemul de denominație din spațiul artistic românesc, numele de femei din pictura internațională prezintă o varietate mult mai diversificată.

„Indiferent de epoca la care ne referim, sistemul antroponimic reflectă indubitabil transformări sau tendințe care caracterizează societatea în general, ori grupuri sociale în particular" (Oancă 2001: 6).

Bibliografie

Ariès, P. (coord.), Duby, G. (coord.). 1995. *Istoria vieții private*, vol. III-V. București: Meridiane.

Berger, R. 1975. *Descoperirea picturii*, vol. III. București: Meridiane.

Bosredon, B. 1997. *Les titres de tableaux. Une pragmatique de l'identification*, Paris: Edition PUF.

Chastel, A. 2000. „Artistul" în Garin, Eugenio, *Omul Renașterii.* Iași: Polirom.

Ciupală, A. 2003. *Femeia în societatea românească a secolului al XIX-lea. Între public și privat.* București: Meridiane.

Clément, C., Kristeva, J. 2001. *Femeia și sacrul* (traducere de Alina Beiu-Deșliu). București: Albatros.

Dărăbuș, C. 2004. *Despre personajul feminin. De la Eva la Simone de Beauvoir*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință.

De Beauvoir, S. 1998. *Al doilea sex*, vol I. București: Univers.

Drimba, O. 1997. *Istoria culturii și civilizației*, vol. III-VII, Ediție definitivă. București: Editura Saeculum I. O., Editura Vestala.

Eco, U. 2003. *O teorie a semioticii*. București: Meridiane.

Felecan, D. 2011. Observaţii privitoare la configuraţia semiotică a unor nume de firme (NF) din spaţiul public românesc actual. În *Limba română: ipostaze ale variaţiei*

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, ISBN: 978-606-8624-03-7

BDD-V3986 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:57:28 UTC)

lingvistice. Actele celui de al 10-lea Colocviu al Catedrei de limba română, 3–4 decembrie 2010, vol. II, 63–76. București: Editura universităţii.

Felecan, D. 2015. Numele de brand: repere de analiză, în Felecan, Oliviu (ed.), *Actele Conferinței Internaționale de Onomastică „Numele și numirea", Convențional / neconvențional în onomastică*, Ediția a III-a, Baia Mare, 1–3 septembrie 2015, Cluj-Napoca, Editura Mega, Editura Argonaut, 2015, p. 17–24 (disponibil online la adresa http://onomasticafelecan.ro/iconn3/proceedings/1_1_Felecan_Daiana_ICONN_3.pdf).

Felecan, O. 2011. Tipologia numelor de firme din spaţiul public românesc. În *Limba română: ipostaze ale variaţiei lingvistice. Actele celui de al 10-lea Colocviu al Catedrei de limba română, 3–4 decembrie 2010, vol. I*, 249–260. București: Editura Universităţii din București.

Grămadă, I. 2003. *Femeia în Evul Mediu*. Iași: Vasileana '98.

Jonasson, K. 1994. *Le nom propre. Constructions et interprétations*. Louvain: Duculot.

Michaud, S. 2000. *„*Femeia*", în* Furet, François, *Omul romantic*. Iași: Polirom.

Munteanu Siserman, M. 2011. *Noms propres de parfums: une analyse sémio-linguistique*, în *Nom et dénomination*, în Felecan, Oliviu (coord.), *Numele și numirea. Actele Conferinței Internaționale de Onomastică, ediția I, Interferențe multietnice în antroponimie*, Baia Mare, 19–21 septembrie 2011, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2011, p. 563–572 (disponibil online la adresa: http://onomasticafelecan.ro/iconn1/proceedings/3_2_04_Munteanu_Siserman_Mihaela_ICONN_20 11.pdf).

Oancă. T. 2001. *Sociolingvistica aplicată. Cercetări de antroponimie*. Craiova: Fundația Scrisului Românesc.

Platon, M. 2009. *Femeia și bărbatul. Identități umane și ipostaze artistice în literatura româna din secolul al XIX-lea*. Iași: Vasileana '98.

Vaxelaire, J.L. 2005. *Les noms propres. Une analyse lexicologique et historique*. Paris: Honoré Champion.

Winckelmann, J. J. 1985. *Istoria artei antice*, vol. I-II. București: Meridiane.

Site-uri

http://art.rmngp.fr/fr/library/artworks?locations=Mus%C3%A9e%20du%20Louvre

http://eclaircie.canalblog.com/archives/2012/04/27/24114403.html

https://fr.wikipedia.org/wiki/Auguste_Renoir

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureş, ISBN: 978-606-8624-03-7

BDD-V3986 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:57:28 UTC)

http://galeriidearta.blogspot.ro/

https://g1b2i3.wordpress.com/2013/10/23/edwin-harris-1855-1906-pictor-englez/

http://lepetitrenaudon.blogspot.ro/2011/08/femmes-en-peinture-le-xxeme-et-apres.html

http://mnar.arts.ro/tur/GARM_ROM/GARM_ROM.html

https://origamimela.wordpress.com/2013/05/09/pictura-si-ceramica-in-grecia-antica/

http://pixeltravelling.free.fr/travaux-ejcm/communication/pdf/Evovultion-image-femme.pdf

https://renaissancedunu.wordpress.com/2014/04/15/levolution-de-la-representation-de-la-femme-durant-la-renaissance/

https://supravietuitor.wordpress.com/pictura-romaneasca/portret-de-femeie-in-pictura-romaneasca/

https://ro.wikipedia.org/wiki/Francisco_de_Goya

https://ro.wikipedia.org/wiki/Leonardo_da_Vinci

https://www.artactif.com/flaminiac/galerie/anna-karenina_167614.htm#.Vx9hzvl97IV

http://www.artmark.ro/nicolae-tonitza-venetiana-putana.html

https://www.belvedere.at/jart/prj3/belvedere/main.jart?rel=belvedere_de&content-id=1439886273229&reserve-mode=active

https://www.google.com/culturalinstitute/browse/?c.projectId=art-project&v.view=room&v.filter=items&projectId=art-project

http://www.grandspeintres.com/gauguin/galerie.php?posDepart=12

http://www.histoiredelart.net/dossiers/les-dieux-et-leurs-attributs-dans-la-peinture-8.html

http://www.museepicassoparis.fr/recherche/

https://www.museodelprado.es/coleccion/obras-de-arte?search=francisco%20de%20goya

http://www.pablo-ruiz-picasso.net/

http://www.peintres-et-sculpteurs.com/oeuvre-124-1794-la-veuve.html

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureş, ISBN: 978-606-8624-03-7

BDD-V3986 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 20:57:28 UTC)